

Інформаційна війна:

анотований бібліографічний список

2025. – Вип. 12 (грудень). – 21 с.

<http://www.nplu.org/article.php?id=423>

1. **Бережна Д. Путін відкине будь-яку версію мирного плану США: в ISW розповіли, чи піде Кремль на угоду** [Електронний ресурс] / Дар'я Бережна // Focus.ua : [вебсайт]. – 2025.– 1 груд. – Електрон. дані. *В Інституті вивчення війни (ISW) впевнені, що з РФ лунає все більше сигналів про те, що Кремль не збирається зупиняти війну в Україні, і про те, що росіяни продовжать воювати, прямо заявляв російський президент В. Путін. Аналітики ISW проаналізували, що відбувається зараз у російському інформаційному просторі, і дійшли висновку: Кремль, найімовірніше, відхилить припинення вогню або будь-яку версію запропонованого США мирного плану, оскільки вважає ці зусилля несуттєвими та перешкодою для досягнення цілей РФ в Україні та в усьому світі. Зауважено, що російські високопосадовці та ультранаціоналісти послідовно публічно відкидають 28-пунктний мирний план та його наступні версії з моменту його першого оприлюднення в середині листопада 2025 р., оскільки запропонований план не враховував усі абсолютистські військові вимоги РФ.* Текст: <https://focus.ua/uk/politics/735100-putin-vidkine-bud-yaku-versiyu-mirnogo-planu-ssha-v-isw-rozpovili-chi-pide-kreml-na-ugodu>

2. **Бережна Д. Спецслужби РФ готують провокації в Україні під виглядом мирних протестів, – Лубінець** [Електронний ресурс] / Дар'я Бережна // Focus.ua : [вебсайт]. – 2025. – 8 груд. – Електрон. дані. *Як повідомив Уповноважений з прав людини Дмитро Лубінець у своєму Telegram-каналі, ворожі спецслужби можуть готувати низку протестних акцій у великих містах півдня та сходу – Одесі, Дніпрі, Харкові, Миколаєві – а також у Києві, до яких залучатимуть найбільш вразливі зараз верстви населення – матерів і дружин військовослужбовців. За задумом РФ, ці заходи мають стати*

інструментом дестабілізації внутрішньополітичної ситуації та створення тиску на українське військово-політичне керівництво — особливо на тлі активних консультацій України та США щодо умов припинення війни. Д. Лубінець закликав бути пильними та чітко усвідомлювати, що РФ й надалі намагатиметься бити по найчутливішому, саме тому важливо не дозволити ворогу використати людську трагедію як інструмент інформаційної війни проти України. Текст: <https://focus.ua/uk/ukraine/736131-specsluzhbi-rf-gotuyut-provokaciji-v-ukrajini-pid-viglyadom-mirnih-protestiv-lubinec>

3. **Вишневська Т. Український сценарій повторюється: в ISW попередили, які країни під загрозою нападу РФ** [Електронний ресурс] / Тетяна Вишневська // Focus.ua : [вебсайт]. — 2025. — 4 груд. — Електрон. дані. Американський Інститут вивчення війни (ISW) попередив, що Кремль знову озвучує наративи, які лунали від російських чиновників перед вторгненням в Україну, але вже в бік інших країн. Аналітики вважають це «нульовою фазою» підготовки до нової війни. Зокрема міністр закордонних справ РФ С. Лавров звинуватив владу країн Балтії та Молдови в ухваленні «расистських» законів і «дискримінації» російського населення. За словами аналітиків, його заява віддзеркалює наративи, які Кремль використовував для виправдання свого вторгнення в Україну, а російські чиновники вже давно застосовують інформаційну стратегію Кремля для погроз Молдові, а також членам Організації Північноатлантичного договору (НАТО) — Естонії, Латвії, Литві та Фінляндії. Зауважено, що нині мета росіян — створити інформаційні та психологічні умови, щоб підготуватись до можливого конфлікту з НАТО в майбутньому. Текст: <https://focus.ua/uk/voennye-novosti/735596-viy-na-v-ukrajini-rosiya-povtoryuye-scenariy-gotuyuchis-do-novogo-napadu-na-inshi-krajini>

4. **Гірак Г. Прорив чи провокація: що відбувається у прикордонні Сумщини** [Електронний ресурс] / Галина Гірак // Korrespondent.net : [вебсайт]. — 2025. — 23 груд. — Електрон. дані. Окреслено ситуацію навколо викрадення окупантами 20.12.2025 та вивезення в РФ 52 жителів с. Грабовське Сумської області, які свого часу не евакуювалися. Наведено коментарі депутата Сумської районної ради Володимира Біци, начальника управління комунікацій

Угруповання об'єднаних сил Віктора Трегубова, голови Ради резервістів Сухопутних військ ЗСУ Івана Тимочка щодо складнощів роботи ЗСУ на прифронтових територіях, де люди не евакуювались, і можливого нового наступу на місці «прориву». На думку військових, вивезення росіянами цивільних не схоже на підготовлений прорив, а більше нагадує провокацію, можливо, з медійною метою; ворог проводитиме такі чи аналогічні дії й на інших напрямках, які раніше розглядав як стратегічні. Як зазначили в Інституті вивчення війни (ISW), російські війська не створили умов для початку нового наступу через міжнародний кордон на півночі України в Сумській і Харківській областях, і поки немає доказів, що армія РФ готується або здатна провести значний наступ на цій ділянці фронту.

Текст: <https://ua.korrespondent.net/articles/4842513-proryv-chy-provokatsiia-scho-vidbuvaietsia-u-prykordonni-sumschyny>

5. **Гірак Г. Скрізь їм буде Куп'янськ: чи можливе масштабування куп'янської операції** [Електронний ресурс] / Галина Гірак // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2025. – 18 груд. – Електрон. дані. *Йдеться про успішну операцію у Куп'янську, яка довела, що українські військові здатні руйнувати наміри окупантів. Як повідомили в Інституті вивчення війни (ISW), досягнення українських захисників на Куп'янському напрямку поставили під сумнів заяви російського диктатора В. Путіна про нібито «крах» оборонних рубежів України; Сили оборони України не лише успішно стримують натиск ворога, а й демонструють високу ефективність у протидії масштабним атакам окупантів. Експерти ISW вважають, що Москва свідомо поширює дезінформацію про «розвал українського фронту», намагаючись схилити Київ і міжнародну спільноту до капітуляції на своїх умовах. Наведено коментарі військовослужбовця Другого корпусу НГУ «Хартія», журналіста Ю. Бутусова, військового експерта М. Жирохова та інших про те, чи можливо зупинити російський наступ по всій лінії фронту так, як це зробили у Куп'янську.*

Текст: <https://ua.korrespondent.net/articles/4841435-skriz-yim-bude-kupiansk-chy-mozhlyve-masshtabuvannia-kupianskoi-operatsii>

6. **Гнатенко М. П. Дезінформація як зброя і детермінанта скоєння злочинів проти людяності** [Електронний ресурс] / М. П. Гнатенко // Юрид. наук. електрон. журн. – 2025. – № 10. – С. 244-247. *Проаналізовано інформаційну політику РФ щодо України, яка базується на дезінформації, що є потужною зброєю, загрозою та детермінантою скоєння злочинів проти людяності. Зазначено, що засоби масової інформації (ЗМІ) мають великий вплив на ідеологічне та політико-правове формування громадян своїх країн, окрім того, такий вплив може виходить далеко за межі власної держави. Наголошено, що з урахуванням процесів глобалізації такі країни, як РФ, Китай та інші мають змогу поширювати вигідні їм тези задля змінення суспільної думки у демократичних країнах, що у майбутньому дозволило б привести до влади у цих державах союзницькі політичні сили, а також забезпечило б підтримку, а не засудження будь-яких незаконних дій держави-агресора. Встановлено зв'язок між інформаційною політикою та скоєнням злочинів проти людяності, оскільки систематична дезінформація, яка масово поширюється у ЗМІ, може спонукати до підтримки/скоєння злочинів. Наведено приклади агресії РФ проти України, Молдови, Грузії та здійснення Китаєм як інформаційного, так і політичного та військового тиску на Тайвань. Резюмовано, що з огляду на виклики в інформаційній безпеці демократичним країнам слід об'єднувати власні зусилля для боротьби з наростаючими загрозами дезінформації та популізму, а також важливим є впровадження програм для підвищення медіаграмотності власних громадян і поліпшення навичок критичного мислення..* Текст: http://lsej.org.ua/10_2025/56.pdf

7. **Жуковська Н. Медіависвітлення війни в Україні в польському інформаційному просторі: дискурс та аналіз** [Електронний ресурс] / Наталія Жуковська // Вісн. Кн. палати. – 2025. – № 9. – С. 47-52. *Розглянуто особливості висвітлення у польських медіа тематики війни в Україні, особливо від початку повномасштабного вторгнення РФ. Проаналізовано зміст публікацій провідних польських медіа (онлайн-видань, радіо й телебачення), аби з'ясувати, які наративи та дискурсивні стратегії вони використовують для*

інтерпретації війни, як формують образи учасників конфлікту, яку роль відіграють у створенні суспільного уявлення про війну в Україні. Визначено, як змінювався медійний фокус польського інформаційного простору залежно від етапів війни. Зроблено висновки щодо ролі польських медіа у формуванні зовнішньої реценції війни в Україні, їх внеску в міжнародну інформаційну підтримку нашої держави, а також щодо викликів об'єктивності, політичної риторики та маніпуляцій. Текст: <http://visnyk.ukrbook.net/article/view/343040>

8. **Качуровська О. Генасамблея ООН ухвалила резолюцію щодо викрадених українських дітей** [Електронний ресурс] / Олена Качуровська // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2025. – 4 груд. – Електрон. дані. Вказано, що Генеральна Асамблея ООН 03.12.2025 ухвалила резолюцію, яка вимагає повернення викрадених РФ українських дітей. Проти резолюції, окрім РФ, проголосували Білорусь, Буркіна-Фасо, Куба, Північна Корея, Іран, Нігер, Судан. Документ вимагає від РФ негайного, безпечного та безумовного повернення всіх українських дітей, які були примусово переміщені або депортовані; мають бути припинені будь-які практики щодо примусового переміщення, депортації, розлучення з родинами, зміни персонального статусу дітей (через громадянство, усиновлення чи влаштування в прийомні сім'ї) та спроби ідеологічного впливу на них. Генасамблея відзначає, що такі дії РФ суперечать Женевським конвенціям та іншим документам, які забороняють «індивідуальні або масові примусові переміщення, а також депортації захищених осіб із окупованої території незалежно від мотиву». Документ підкреслює необхідність забезпечити притягнення до відповідальності всіх причетних до примусових переміщень і депортацій. Текст: <https://ua.korrespondent.net/world/4837637-henasambleia-on-ukhvalyla-rezoluitsiui-schodo-vykradenykh-ukrainskykh-ditei>

9. **Качуровська О. РФ почала вивозити українських дітей до КНДР** [Електронний ресурс] / Олена Качуровська // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2025. – 4 груд. – Електрон. дані. Наведено тези виступу на слуханнях у Сенаті США 03.12.2025 експертки з міжнародного правосуддя та юридичного аналізу Регіонального центру прав людини Катерини Рашиєвської,

яка зазначила, що російські окупанти незаконно переміщують українських дітей із тимчасово окупованих територій (ТОТ) до так званих «таборів перевиховання» не лише в РФ і Білорусь, а й до Північної Кореї. За словами правозахисниці, її організація задокументувала існування 165 таборів «перевиховання», де українських дітей піддають примусовій мілітаризації та русифікації; РФ офіційно називає вивезення українських дітей «евакуацією», проте, згідно з міжнародним гуманітарним правом, така процедура має чіткі обмеження та зобов'язання, яких країна-агресор не дотримується. Зокрема право вимагає від держави-окупанта вживати всіх можливих заходів для возз'єднання родин. Крім того, РФ була зобов'язана надати списки викрадених дітей до Міжнародного комітету Червоного Хреста (МКЧХ). Але не виконала жодного з цих зобов'язань, констатувала правозахисниця. Текст: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4837649-rf-pochala-vyvozyty-ukrainskykh-ditei-do-kndr>

10. **Конюченко А. Чи може РФ розпочати наступ на Чернігівську область: у Генштабі відповіли** [Електронний ресурс] / Анна Конюченко // Дзеркало тижня. – 2025. – 16 груд. – Електрон. дані. *Йдеться про безпекову ситуацію на Чернігівщині. У Збройних Силах України (ЗСУ) повідомили, що найближчим часом масштабний наступ російських військ на область малоймовірний, оскільки чисельність сил РФ на цьому напрямку не змінюється і ознак формування ударних угруповань немає. Водночас загроза диверсійно-розвідувальних груп зберігається, а росіяни продовжують регулярні обстріли прикордонних населених пунктів, зокрема атакують енергетичну інфраструктуру артилерією, авіабомбами та дронами. У Генштабі наголосили, що заяви про «наступ на Чернігів» є елементом інформаційної війни, а українські військові тримають ситуацію під контролем і посилюють оборонні рубежі.* Текст: <https://zn.ua/ukr/war/chi-mozhe-rf-rozpochati-nastup-na-chernihivsku-oblast-u-henshtabi-vidpovili.html>

11. **Купновицька У. Культ Сталіна 2.0: як Кремль використовує диктатора у війні проти України** [Електронний ресурс] / Уляна Купновицька // Focus.ua : [вебсайт]. – 2025. – 18 груд. – Електрон. дані. *Зазначено, що*

18 грудня – день народження Сталіна, у РФ стає дедалі помітнішим: від повернення барельєфів до підручників, де зникають згадки про ГУЛАГ. На тлі війни проти України Кремль оживлює сталінські символи, щоб виправдовувати жертви та посилювати культ «сильної руки». «Фокус» розібрався, як формувався культ Сталіна, чому його намагаються реанімувати зараз і що це говорить про РФ часів Путіна, яка повертає минуле, щоб виправдати сьогодення. За словами аналітиків, після 1991 р. у РФ не відбулося справжнього переосмислення комуністичного минулого, й історичний злочин не був засуджений так само рішуче, як це сталося у Німеччині з нацизмом. Це створило вакуум, який можна заповнити міфами про «порядок» і «могутність» сталінської епохи. Текст: <https://focus.ua/uk/eksklyuzivny/737417-kult-stalina-povertayetsya-yak-kreml-perepisuye-istoriyu-pid-viynu>

12. Купновицька У. Референдум, який не скасували танки: що Україна зробила правильно у 1991-му і де помилилась [Електронний ресурс] / Уляна Купновицька // Focus.ua : [вебсайт]. – 2025. – 1 груд. – Електрон. дані. Йдеться про те, що поки Україна бореться за право бути собою у війні проти РФ, історія нагадує: перший бій за незалежність ми виграли 01.12.1991. У день, коли понад 90 % громадян сказали імперії «ні», народилася держава, яку сьогодні намагаються зламати тими самими методами, закладеними ще у буремних 1990-их. «Фокус» розібрався, які рішення референдуму стали фундаментом української державності і які прорахунки того часу зараз відгукуються вибухами на фронті. Зауважено, що саме тоді залишилися відкритими ті питання, які пізніше стали вразливими точками: статус Криму, присутність російського флоту, економічна залежність, слабкість армії, невизначеність у виборі зовнішньополітичного курсу. Ці рішення не можна назвати прямими причинами нинішньої війни, але вони стали ґрунтом, на якому РФ десятиліттями будувала свої сценарії впливу. Зазначено, що Україна входила в 1990-ті рр. без чіткої стратегії безпеки, з економікою, прив'язаною до РФ, та політичною системою, яка ще не встигла відокремитися від радянських практик; Кремль бачив це і працював по цих слабких місцях – інформаційно, політично, фінансово, культурно. Текст:

<https://focus.ua/uk/eksklyuzivnyy/734847-referendum-1991-go-ta-strah-kravchuka-yak-ukrajina-skazala-ni-imperiji>

13. **Липчанський М. Росія буде змушена піти на компроміс щодо мирного плану – ISW** [Електронний ресурс] / Максим Липчанський // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2025. – 25 груд. – Електрон. дані. *За матеріалами звіту Інституту вивчення війни (ISW), РФ доведеться піти на компроміс щодо своїх вимог, які несумісні з американським мирним планом стосовно завершення війни в Україні. Зазначено, що Кремль неодноразово висував вимоги, несумісні з багатьма пропозиціями плану з 20 пунктів, і показав, що він не зацікавлений у врегулюванні, заснованому на компромісах як в останньому документі. У ISW зауважили, що вимоги російського диктатора В. Путіна від червня 2024 р. по суті повторювали його вимоги з початку повномасштабного вторгнення у 2022 р. Аналітики пояснили, що постійні посилення Кремля на промову В. Путіна червня 2024 р. та можливі угоди з Аляски демонструють неприйняття Кремлем пропозицій із планів на 28 і на 20 пунктів щодо заморожування наявних ліній у Запорізькій і Херсонській областях або в усіх чотирьох областях.* Текст: <https://ua.korrespondent.net/world/4842989-rosiia-bude-zmushena-pity-na-kompromis-schodo-myrnoho-planu-ISW>

14. **Липчанський М. Росія перейшла в «нульову фазу» підготовки до війни з НАТО – ISW** [Електронний ресурс] / Максим Липчанський // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2025. – 19 груд. – Електрон. дані. *Наведено інформацію Інституту вивчення війни (ISW) про те, що РФ посилює свої приховані та відкриті атаки проти Європи та перейшла в «нульову фазу» – фазу створення інформаційних і психологічних умов – для підготовки до можливої війни між НАТО та РФ у майбутньому. Як зазначили аналітики, подія 17.12.2025 стала першим випадком, зафіксованим ISW, коли російські військові у формі перетнули територію країни НАТО з початку російських зусиль у межах «нульової фази» у вересні 2025 р.* Текст: <https://ua.korrespondent.net/world/4841702-rosiia-pereishla-v-nulovu-fazu-pidhotovky-do-viiny-z-nato-ISW>

15. **Липчанський М. РФ поширює фейки про підготовку Україною вибуху «ядерної бомби» – ЦПД** [Електронний ресурс] / Максим Липчанський // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2025. – 12 груд. – Електрон. дані. *Як повідомили в Центрі протидії дезінформації (ЦПД) при РНБО, російські медіа поширюють заяви Міноборони РФ із вигаданими звинуваченнями на адресу України у підготовці до використання зброї масового ураження. Зокрема в РФ заявляють, нібито СБУ «модельовала вибух у людному місці брудної ядерної бомби» та може її застосувати «під чужим прапором». Вказано також, що російські пропагандисти тиражують звинувачення у використанні хімічної зброї, спробі спровокувати техногенну катастрофу, тестуванні фармакологічних препаратів на власному населенні. У ЦПД наголосили, що такі брехливі бездоказові звинувачення російське командування вигадує регулярно для інформаційних операцій проти України.* Текст: <https://ua.korrespondent.net/world/russia/4839968-rf-poshyruie-feiky-pro-pidhotovku-ukrainoui-vybukhu-yadernoi-bomby-tspd>

16. **Лиса А. Гібридна війна Росії випробовує Європу – FT** [Електронний ресурс] / Анна Лиса // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2025. – 9 груд. – Електрон. дані. *Наведено інформацію видання «Financial Times» із посиланням на європейські спецслужби про низку диверсій РФ у Європі, що може бути частиною масштабної підготовки до війни та формує картину стратегічної ескалації. Останні дії РФ розглядаються у контексті доповіді НАТО «Спільна оцінка загроз» від 2023 р., де вказано, що до 2029 р. РФ може підготувати свої збройні сили та економіку до війни з Європою. Згадано низку розкритих операцій у Польщі, Німеччині, Великій Британії, Литві. Вказано, що представники європейських спецслужб стежать за російськими агентами, які здійснюють диверсії; РФ використовує також місцевих і східноєвропейських громадян, включно з українцями, яких наймають через месенджери. Зауважено, що велика кількість гібридних атак та їх аналіз дозволяють спецслужбам побачити закономірності та встановити зв'язки між подіями навіть тоді, коли участь РФ не була доведена чи виявлена. Фахівці наголошують, що нинішня активність РФ в Європі відповідає середній*

«передвоєнній» фазі, схожій на плани КДБ у радянські часи: у мирні часи атаки менш масштабні та маскуються під нещасні випадки, а у разі війни активізується ціла мережа агентів для проведення деструктивних дій.

Текст: <https://ua.korrespondent.net/world/4838960-hibrydna-viina-rosii-vyprovovuie-ievropu-FT>

17. **Лиса А. Росія розгортає масштабну русифікацію ТОТ – розвідка** [Електронний ресурс] / А. Лиса // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2025. – 1 груд. – Електрон. дані. *Як повідомила Служба зовнішньої розвідки України (СЗРУ), глава РФ В. Путін затвердив нову стратегію держнацполітики до 2036 р., що передбачає масштабну русифікацію й інтеграцію тимчасово окупованих територій (ТОТ) України, а також формування «єдиної російської ідентичності». Зауважено, що РФ планує масштабне розгортання пропагандистських програм у Донецькій, Луганській, Запорізькій і Херсонській областях, щоб усунути будь-які прояви національної свідомості, закріпити статус російської мови та посилити загальноросійську громадянську ідентичність. Такий курс фактично спрямований на пришвидшену русифікацію населення та агресивне витіснення української ідентичності. Стратегія також фокусується на «внутрішніх загрозах»: русофобії, викривленні історії, діях «недружніх країн» і ризиках виникнення етнічних анклавів. Кремль заявляє про намір зменшити конфлікти на національному й релігійному ґрунті, активізувавши використання соцмереж і відеоплатформ для просування «традиційних цінностей».* Текст: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4836849-rosiia-rozghortaie-masshtabnu-rusyifikatsiui-tot-rozvidka>

18. **Літвин І. У світі за рік вбили 67 працівників ЗМІ** [Електронний ресурс] / Інна Літвин // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2025. – 9 груд. – Електрон. дані. *Наведено дані зі щорічного звіту про свободу преси, опублікованому організацією «Репортери без кордонів» (RSF). Зокрема зафіксовано щонайменше 53 із 67 працівників ЗМІ, вбитих між 01.12.2024 та 01.12.2025, які стали жертвами воєн або злочинних мереж. Найбільше журналістів було вбито за останній рік у Газі – 43 %; Мексика – друга найнебезпечніша країна у світі; Сирія – країна з найбільшою кількістю*

медіафахівців із невідомою долею. Наразі 503 журналісти перебувають у в'язницях у 62 країнах світу; більшість – у Китаї (121), далі йдуть РФ (48) і М'янма (47). РФ також утримує більше іноземних журналістів, ніж будь-яка інша країна, а саме – 26 українців. Йдеться і про оприлюднений рейтинг свободи преси, де наголошено на історично низькому рівні, в якому наразі перебуває світовий стан свободи преси. Крім нестабільної ситуації з безпекою та зростаючого авторитаризму, головною причиною цього є економічний тиск. Найкраще ЗМІ почувуються у країнах Північної Європи – Норвегії, Естонії, Нідерландах, Швеції та Фінляндії. Україна посідає 62-ге місце, США – на 57-му, Білорусь – на 166-му, РФ – на 171-му. Текст: <https://ua.korrespondent.net/world/4838948-u-sviti-za-rik-vbyly-67-pratsivnykiv-zmi>

19. **Мамедов Г. Російський контрпозов до Міжнародного суду ООН: чому це не перемога Москви** [Електронний ресурс] / Гюндуз Мамедов // Дзеркало тижня. – 2025. – 15 груд. – Електрон. дані. Проаналізовано процесуальне рішення Міжнародного суду ООН про прийнятність зустрічних вимог РФ у справі щодо застосування Конвенції про геноцид. Пояснено, що це рішення має виключно технічний характер і не містить жодної оцінки фактів, доказів чи правової позиції сторін по суті. Наголошено, що воно не змінює сильної правової позиції України й не означає визнання російських тверджень. Окрему увагу приділено тому, як Росія використовує такі процесуальні кроки для інформаційних і пропагандистських маніпуляцій. Підкреслено необхідність чіткого розмежування між правом і пропагандою та застережено від хибних інтерпретацій рішень міжнародного суду. Текст: <https://zn.ua/ukr/LAW/rosijskij-kontrpozov-do-mizhnarodnoho-sudu-onn-chomu-tse-ne-peremoha-moskvi.html>

20. **Мозговий І. Кремль шантажує «ненападом» на Одесу й Миколаїв: ISW викрив фейкові поступки рф** [Електронний ресурс] / Іван Мозговий // Fakty.ua : [вебсайт]. – 2025. – 5 груд. – Електрон. дані. За даними звіту Інституту вивчення війни (ISW), РФ намагається використати потенційну відмову від наступу на Одесу та Миколаїв як «поступку» у мирних переговорах. Зазначено, що ці заяви, які підживлюють давні претензії РФ на

Одеську та Миколаївську області, є частиною інформаційно-психологічних операцій (ІПСО) Кремля, спрямованих на вплив на переговорний процес. На думку експертів, насправді російські сили не мають ресурсів для такого масштабного наступу, що вимагав би значного перекидання сил із інших напрямків і форсування Дніпра; будь-яка ймовірна «поступка» Кремля щодо Одеси та Миколаєва буде лише короткостроковою переговорною тактикою, оскільки В. Путін залишається відданим своїй стратегічній меті — встановленню контролю над усією Україною. Текст: <https://fakty.ua/464010-kreml-shantazhiruet-quot-nenapadeniem-quot-na-odessu-i-nikolaev-isw-razoblachil-fejkovye-ustupki-rf>

21. **Носальська І. Спроба стерти пам'ять про Чорнобиль: США голосують в ООН разом з РФ** [Електронний ресурс] / Ірина Носальська // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2025. – 12 груд. – Електрон. дані. Вказано, що кожні три роки РФ – через Білорусь – просуває резолюцію про т.з. «мінімізацію наслідків Чорнобильської катастрофи», уникаючи згадки про Україну та наполягаючи на використанні російського правопису міста Чорнобиль (Chernobyl), відмовляючись визнати відповідальність за саму катастрофу та за нинішні атаки на захисний купол ЧАЕС. Роками ГА ООН приймала цю «консенсусну резолюцію», проте цього разу українська делегація сказала «ні» таким діям. Україна внесла власну резолюцію, заблокувавши всі білоруські та російські поправки, отримала позитивне голосування, а потім – блокування розгляду білоруської пропозиції, оскільки пропозиція України вже була ухвалена. Розглянуто, чому США проголосували в ООН разом із РФ проти Чорнобильської резолюції, підготовленої Україною, та в якому стані конфайнмент станції після влучання російського дрону. Вказано, що Вашингтон виступив проти нібито не через незгоду з її ядерно-безпековим змістом, а через «порядок денний до 2030 р.», якій у США вважають таким, що «просуває програму м'якого глобального управління, несумісну з національним суверенітетом США». Акцентовано на критиці пропозицій Білорусі, які постпред України при ООН А. Мельник назвав цинічними, адже саме білоруська територія була використана військами РФ для вторгнення в

Україну, включно з операцією із захоплення Чорнобильської АЕС у перші дні повномасштабної війни. Український дипломат також наголосив на важливості відходу від радянського написання *Chernobyl* яке «є частиною імперської спадщини». Текст: <https://ua.korrespondent.net/articles/4839931-sprobasty-pamiat-pro-chornobyl-ssha-holosuuit-v-oon-razom-z-rf>

22. **Носальська І. У війни не європейське обличчя: невже Бельгія проти репарацій Україні** [Електронний ресурс] / Ірина Носальська // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2025. – 5 груд. – Електрон. дані. Проаналізовано позицію Бельгії щодо репараційного кредиту для України коштом російських заморожених активів у контексті скандальної заяви прем'єр-міністра країни Барта де Вевера про те, що РФ нібито «ніколи не програє війну», і що «навіть не бажано, щоб країна з ядерною зброєю прогнала війну і стала повністю нестабільною», тому російські активи доведеться їй повертати. Вказано на реакцію російських інформаційних «сміттєзвалищ» і деяких псевдонеітральних країн, таких як КНР. Окреслено зусилля Європейської комісії (ЄК) щодо напрацювання механізму виділення репараційного кредиту Україні, враховуючи, зокрема, умови Бельгії. Розглянуто альтернативні варіанти фінансової допомоги Україні на 2026 – 2027 рр., якщо правові або політичні бар'єри не буде подолано. Текст:

<https://ua.korrespondent.net/articles/4838047-u-viiny-ne-yevropeiske-oblychchia-nevzhe-belhiia-proty-reparatsii-ukraini>

23. **Плетньов О. В. Цифрові докази у протидії дезінформації та дідфейкам щодо воєнних злочинів** [Електронний ресурс] / О. В. Плетньов, Є. В Коваленко // Юрид. наук. електрон. журн. – 2025. – № 10. – С. 265-268. Йдеться про цифрові докази у протидії дезінформації та дідфейкам щодо воєнних злочинів. Висвітлено процес використання генеративного штучного інтелекту (ШІ) для створення дідфейків в інформаційних операціях проти України та вказано, що текст, згенерований ШІ, залишається проблемою для розвідки, оскільки загальнодоступні інструменти не можуть надійно виявляти його, особливо в текстах невеликого обсягу, таких як коментарі в соціальних мережах. Запропоновано застосування двох підходів для боротьби з

дінфейками: технічне виявлення та стратегія реагування, яка охоплює загальну обізнаність з проблемою, постійний рівень залучення до вирішення проблеми дінфейків у поєднанні з моніторингом засобів масової інформації (ЗМІ) та здатністю швидко виявляти та оцінювати потенційні фальсифікації з технічної точки зору. Текст: http://lsej.org.ua/10_2025/61.pdf

24. **Представник УГКЦ виступив на єкуменічній конференції в Фінляндії, де аналізували феномен «русского міра»** [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2025. – 5 груд. – Електрон. дані. За повідомленням Департаменту інформації Української Греко-Католицької церкви (УГКЦ), на початку грудня в Гельсінкі (Фінляндія) відбулася міжнародна єкуменічна конференція «Resisting Empire, Promoting Peace: Churches Confront the «Russian World’ Ideology» («Протидія імперії, служіння миру: Церкви проти ідеології «русского міра»»), організована Радою Європейських Церков (СЕС) у співпраці з Євангельсько-Лютеранською та Православною Церквами Фінляндії. УГКЦ на форумі представив о. Ігор Шабан, голова Комісії УГКЦ з міжконфесійних і міжрелігійних відносин. У своїй доповіді він наголосив, що для українських християн і всього нашого народу тема конференції не є теоретичною чи суто академічною — вона пов’язана з реальністю війни, яку Україна переживає щодня. За словами І. Шабана, ідеологія «русского міра» — це не просто набір політичних тез чи культурних символів. Це система виправдання насильства, окупації та знищення людської гідності. Текст: https://risu.ua/predstavnik-ugkc-vistupiv-na-ekumenichnij-konferenciyi-v-finlyandiyi-de-analizovali-fenomen-russkogo-mira_n160752

25. **Росія використовує псевдоісторію як інструмент тиску на сусідні країни – ЦПД** [Електронний ресурс] // Укрінформ : [укр. інформ. сайт]. – 2025. – 15 груд. – Електрон. дані. За інформацією Центру протидії дезінформації (ЦПД), РФ продовжує масштабну кампанію з фальсифікації історичної пам’яті та використання псевдоісторії як інструменту тиску на сусідів. Зокрема, аналітики «EUvsDisinfo» звертають увагу на видану у 2025 р. 400-сторінкову «Історію Литви» від московського державного інституту міжнародних відносин з передмовою Сергія Лаврова. ЦПД зазначає, що це

«академічне дослідження» насправді є черговим продуктом кремлівської пропаганди, яким РФ намагається підірвати сам факт існування литовської державності та виправдати свою агресивну поведінку. У книзі замовчуються радянські злочини, стверджується, що Литва «ніколи не була незалежною», що її окупація СРСР була «корисною», а відновлення незалежності у 1991 р. — «недемократичне». Чинні литовські політики змальовуються як «русофобські радикали». Ця книга є однією з серії книг. Раніше інститут випустив «Історію України» з тими ж фальсифікаціями, що лежать в основі путінського маніфесту про «історичну єдність», який кремль використовував для виправдання повномасштабного вторгнення в Україну. Автор обох книг — М. Григор'єв. Він не історик, натомість є активним учасником кремлівських інформаційних операцій проти України. ЦПД зауважує, що псевдоісторичні видання — це інструмент системної політики Москви. Кремль переписує минуле, коли реальність не відповідає його імперським амбіціям. Текст: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/4069664-rosia-vikoristovue-psevdoistoriu-ak-instrument-tisku-na-susidni-kraini.html>

26. Синицін М. Прорив на Сумщині: чи загрожує Україні розширення фронту в прикордонних областях [Електронний ресурс] / Микита Синицін // Fakty.ua : [вебсайт]. – 2025. – 25 груд. – Електрон. дані. *На думку військового експерта Д. Снегір'ова, дії окупантів на Сумщині є реалізацією стратегії політичного тиску як на Україну, так і США. У РФ таким чином намагаються нав'язати свій сценарій: якщо Україна не піде на територіальні поступки, а саме – виведення підрозділів Сил оборони з контрольованих районів Донецької області, то Москва масштабує плацдарм бойових дій за рахунок територій, не включених до складу країни-окупанта. Насамперед, це Сумська, Дніпропетровська і Харківська області. За словами експерта, це чергова провокація саме в момент активізації переговорного процесу. Зазначено, що заяви низки засобів масової інформації (ЗМІ) про нібито «тактичні успіхи» окупантів у напрямку населеного пункту Рясне Сумської області не відповідають дійсності. Ця інформація вже спростована і Силами оборони України, й офіційними особами. Наголошено, що таке поняття як*

інформаційна гігієна — це одна зі складових війни, яку розв'язала РФ.

Текст: <https://fakty.ua/464928-proryv-na-sumcshine-grozit-li-ukraine-rasshirenie-fronta-v-prigranichnyh-oblastyah>

27. **Ткачук С. «Когнітивна війна» замість наступу: у чому полягає мета атак ЗС РФ на півночі України, – ISW** [Електронний ресурс] / Софія Ткачук // Focus.ua : [вебсайт]. – 2025. – 22 груд. – Електрон. дані. Як йдеться у звіті американського Інституту вивчення війни (ISW), російські війська вдалися до так званої кампанії когнітивної війни в Сумській і Харківській областях. Йдеться про обмежені транскордонні атаки на ділянках кордону, які тривалий час залишалися відносно спокійними. Аналітики наголосили, що ці дії мають не стільки військову, скільки інформаційну мету – сформувати уявлення про нібито руйнування української оборони. Зокрема, 20 - 21 грудня з'явилася інформація про проникнення російських підрозділів у прикордонне село Грабовське Сумської області. Українська сторона підтвердила бойові зіткнення в районі населеного пункту та повідомила про відведення окремих позицій для стабілізації ситуації. Водночас у Москві та проросійських джерелах заявили про «захоплення» Грабовського і сусіднього Високого, що, за оцінкою ISW, є перебільшенням або елементом інформаційної кампанії.

Текст: <https://focus.ua/uk/voennye-novosti/737883-ataki-rf-na-sumshchini-ta-harkivshchini-vorog-stvoryuye-ilyuziji-prorivu-frontu-isw>

28. **Ткачук С. Раду закликали перевірити діяльність Безуглої: завдає шкоди нацбезпеці України, – петиція** [Електронний ресурс] / Софія Ткачук // Focus.ua : [вебсайт]. – 2025. – 11 груд. – Електрон. дані. Повідомлено, що на сайті Верховної Ради України (ВР України) з'явилася електронна петиція, автор якої вимагає створення тимчасової слідчої комісії (ТСК) для розслідування можливого завдання шкоди національній безпеці народною депутаткою Мар'яною Безуглою. У зверненні стверджено, що її публічна діяльність могла сприяти ворогу та підривати обороноздатність України. Автор петиції наголосив, що публічні заяви та дописи М. Безуглої, особливо у 2022 – 2024 рр., нібито підривали обороноздатність держави, розколювали суспільство та дискредитували український парламент. На думку ініціатора,

діяльність депутатки має ознаки цілеспрямованої інформаційної кампанії, вигідної російському агресору, послаблює суспільство та робить його більш вразливим до зовнішнього впливу. Також вказано, що дописи М. Безугої активно підхоплюють російські та проросійські телеграм-канали, які використовують їх для дискредитації Збройних сил України (ЗСУ) та української влади. Текст: <https://focus.ua/uk/politics/736555-radu-zaklikali-pereviriti-diyalnist-bezugloji-zavdaye-shkodi-nacbezpeci-ukrajini-peticiya>

29. **У Криму зафіксовано нові випадки використання РПЦ для мілітаризації дітей** [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2025. – 21 груд. – Електрон. дані. За повідомленням Центру національного спротиву (ЦНС), на тимчасово окупованих територіях (ТОТ) використовуються релігійні об'єкти для воєнізованої підготовки молоді. Зокрема, дітям передають стрілецьку зброю, проводять інструктаж і демонструють елементи поводження з автоматами. Така подія проходила безпосередньо в межах храму та за участі священнослужителів, що фактично легітимізувало поєднання церковної діяльності з військовою підготовкою, зазначили у Центрі. За даними ЦНС, подібні заходи не є поодинокими. Релігійні установи дедалі частіше використовуються як «безпечні» майданчики для роботи з неповнолітніми в інтересах російських силовиків. Також у Центрі нагадали, що до цього фіксували участь РПЦ у воєнній діяльності на ТОТ — від співпраці з угрупованнями «Крим» і «Барс-Крим» до логістики для фронту та виконання бойових завдань під прикриттям капеланської діяльності. У ЦНС зауважили, що така практика порушує базові норми захисту прав дитини та закріплює модель, в якій релігія — інструмент виправдання війни й підготовки нового покоління до участі в ній. Текст: https://risu.ua/u-krimu-zafiksovano-novi-vipadki-vikoristannya-rpc-dlya-militarizaciyi-ditej_n161095

30. **У росії створили сховище «русофобських» книжок, вивезених з окупованих територій України** [Електронний ресурс] // Читомо : [вебсайт]. – 2025. – 1 груд. – Електрон. дані. Розглянуто створення в РДБ (Москва) спеціального фонду, сформованого з книжок, вивезених із бібліотек на тимчасово окупованих територіях (ТОТ) України. Ці видання російські

установи класифікують як «русофобські», «екстремістські» або «націоналістичні». Проаналізовано мотивацію російської сторони, яка подає створення фонду як наукову потребу – нібито для вивчення «генезису русофобії». Водночас підкреслено політичний та ідеологічний характер цього процесу, що проявляється у вилученні українських книг, обмеженні доступу до них і формуванні контрольованих наративів. Розглянуто цей випадок у ширшому контексті культурної політики РФ на окупованих територіях, яка спрямована на системне витіснення українського культурного та інформаційного простору. Наголошено, що РФ масштабно фінансує знищення українських бібліотек на окупованих територіях. Наведено приклади такої політики російської окупаційної влади. Текст: <https://chytomo.com/u-rosii-stvoryly-skhovyshche-rusofobskykh-knyzhok-vyvezenykh-z-okupovanykh-terytorij-ukrainy/>

31. Україна та Польща посилюють співпрацю у безпеці, євроінтеграції та відбудові [Електронний ресурс] / Прес-служба Апарату Верхов. Ради України // Голос України. – 2025. – 13 груд. (№ 492). – Електрон. дані. Подано інформацію, що 1 грудня у Львові відбулася 14-та Сесія Парламентської асамблеї України та Республіки Польща. За її результатами співголови Асамблеї – Заступниця Голови Верховної Ради України (ВР України) Олена Кондратюк та пані Віцемаршалок польського Сейму Моніка Веліховська - підписали Спільну декларацію. Як повідомила О. Кондратюк, ключовими пунктами Декларації є те, що Польща виступає за відкриття для України переговорів для вступу до ЄС та створення Спеціального трибуналу щодо злочинів РФ. Також зафіксована необхідність продовження пошукових та ексгумаційних робіт і боротьби з дезінформацією, яку РФ поширює з метою посіяти недовіру між українцями та поляками. Текст: <https://www.golos.com.ua/article/389210>

32. Українці закликають заборонити російськомовну версію сайтів [Електронний ресурс] // Читомо : [вебсайт]. – 2025. – 2 груд. – Електрон. дані. Зазначено, що громадські активісти закликали підтримати петицію щодо заборони російськомовних версій сайтів в Україні. Про це йдеться у петиції на

сайті Кабінету Міністрів України (КМ України). Автор петиції — громадський діяч, мовний активіст Олександр Леоненко. Він запропонував переглянути ст. 27 Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» — чинна норма дозволяє мати сайти у кількох мовних версіях. порушено питання: для кого передбачена російськомовна версія сайтів в Україні? Якщо для росіян, то навіщо ми створюємо сайти для нашого ворога, який прийшов з війною нас убивати? Окрім того, за словами мовного активіста, російськомовна версія українських сайтів є «колоніальним рудиментом і загрозою інформаційній безпеці України», а російська мова — «інструментом культурної та інформаційної експансії країни-агресора». О. Леоненко запропонував внести зміни до законодавства: на додачу до версії інтернет-ресурсів (зокрема вебсайтів і сторінок у соцмережах), оформленої українською мовою, можуть існувати варіанти іншими мовами — за винятком російської. Текст: <https://chytomo.com/ukraintsi-zaklykaiut-zaboronyty-rosijskomovnu-versiiu-sajtiv/>

33. **Хаджирадєва В. Москва погрожує ЄС війною через суверенні активи** [Електронний ресурс] / Вікторія Хаджирадєва // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2025. – 4 груд. – Електрон. дані. Вказано, що Європейський Союз (ЄС) перейшов до практичного етапу розробки механізму для виділення репараційного кредиту Україні, тому РФ саме зараз активізувала свої погрози з метою залякати європейські країни та зупинити процес, який Москва вважає неправомірним. На прикладі Бельгії, на жаль, це працює. Але, попри труднощі, Європейська комісія (ЄК) шукає варіанти. Найбільш обговорюваний – всі 27 країн-членів ЄС спільно гарантують покриття потенційних збитків. Замість того, щоб одна Бельгія була відповідальною за ризик, усі члени ЄС вносять фінансові зобов'язання або створюють спеціальний фонд, щоб «Euroclear» або Бельгія могли звернутися до нього у випадку непередбачуваних судових рішень. Це задовольняє вимогу Бельгії про солідарність і розподіл ризиків. Інший варіант – загальний бюджет ЄС виступатиме кінцевим гарантом покриття втрат: це вимагає згоди всіх країн ЄС і викликає спротив у деяких держав. Також ЄК готує юридичне рішення, щоб нівелювати

побоювання Бельгії щодо репараційного кредиту. Текст: <https://ua.korrespondent.net/articles/4837762-moskva-pohrozhuie-yes-viinoui-cherez-suverenni-aktyvy>

34. **Хаджирадєва В. Україна ближче до отримання репараційного кредиту, але не все ще вирішено** [Електронний ресурс] / Вікторія Хаджирадєва // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2025. – 15 груд. – Електрон. дані. У контексті рішення Європейського Союзу (ЄС) про безстрокове замороження російських активів, яке відкриває шлях для «репараційного кредиту», розглянуто, як рішення про «вічну» заморозку допоможе Україні, чи врахує США позицію ЄС, як відреагувала Москва тощо. Вказано, що Кремль і МЗС РФ попередили, що РФ уживе симетричних та асиметричних заходів у відповідь, які будуть спрямовані проти країн і компаній, що беруть участь у цьому процесі. Крім того, російська влада вважає заморозку порушенням міжнародного права та суверенного імунітету, і ЦБ РФ вже почав вдаватися до юридичних кроків, зокрема, подавши позов проти бельгійського депозитарію «Euroclear». Зазначено, що ще три країни (Італія, Болгарія, Мальта) приєднались до Бельгії та заявили, що проти ідеї використання грошових коштів для підтримки військових зусиль України, проте підтримують рішення щодо безстрокового заморожування суверенних фондів Москви, які зберігаються в ЄС. Текст: <https://ua.korrespondent.net/articles/4840537-ukraina-blyzhche-do-otrymannia-reparatsiinoho-kredytu-ale-ne-vse-sche-vyrisheno>

35. **Ханас О. В Україні вимагають заборонити російськомовні версії сайтів: «Колоніальний рудимент»** [Електронний ресурс] / Оксана Ханас // Focus.ua : [вебсайт]. – 2025. – 10 груд. – Електрон. дані. Зазначено, що електронна петиція О. Леоненка з вимогою заблокувати російськомовні версії сайтів в Україні набрала понад 25 тис. голосів, і тепер її має розглянути Кабінет Міністрів України (КМ України). За його словами, російськомовні версії українських сайтів — «колоніальний рудимент і загроза інформаційній безпеці України»; російська мова є інструментом культурної та інформаційної експансії країни-агресора; наявність російськомовних версій сайтів сприяє збереженню та поширенню російського інформаційного впливу. Зважаючи на

це, він вимагає від уряду розробити та подати на розгляд до Верховної Ради України (ВР України) законопроект, який передбачає повну заборону на створення та функціонування російськомовних версій сайтів в Україні, а також запровадити відповідальність для власників і адміністраторів сайтів за порушення цієї вимоги аж до блокування.

Текст: <https://focus.ua/uk/ukraine/736410-v-ukrajini-vimagayut-zaboroniti-rosiyskomovni-versiji-saytiv-kolonialniy-rudiment>

36. Шевчук А. Росія готує нові інформаційні операції проти України – ЦПД [Електронний ресурс] / А. Шевчук // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2025. – 4 груд. – Електрон. дані. *Як повідомив керівник Центру протидії дезінформації (ЦПД) РНБО України Андрій Коваленко в Telegram, у наступні місяці РФ витратить чимало ресурсів на когнітивні операції проти України з метою переконати українське суспільство в неминучості поразки, необхідності капітулювати, а також «проводитимуть лінію розколу між військовими, владою та цивільними». За словами А. Коваленка, пік активності ворога очікується протягом зими. Це робитиметься з метою вплинути також і на дипломатичний процес. Кампанія відбуватиметься на фоні нездатності росіян проломити фронт і відсутності стратегічних результатів у війні.*

Текст: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4837718-rosiia-hotuie-novi-informatsiini-operatsii-proty-ukrainy-tspd>

37. Шевчук А. Спецслужби РФ залякують політиків і фінансистів Бельгії – ЗМІ [Електронний ресурс] / А. Шевчук // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2025. – 18 груд. – Електрон. дані. *Як повідомило видання «The Guardian» із посиланням на європейські спецслужби, проти бельгійських політиків і керівників депозитарію «Euroclear», де заморожено активи РФ, ведеться кампанія залякування, організована російською військовою розвідкою ГРУ. Ступінь загроз оцінюється по-різному, але, за словами одного європейського чиновника, тактика залякування, безумовно, застосовується. Раніше прем'єр-міністр країни Барт Де Вевер заявив, що Москва пригрозила «вічно» його переслідувати, якщо гроші буде вилучено для видачі «репараційного кредиту» Україні.*

Текст:

<https://ua.korrespondent.net/world/russia/4841356-spetssluzhby-rf-zaliakuuit-politykiv-i-finansystiv-belhii-zmi>

**Підготовлено відділом інформаційного забезпечення органів влади
Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого
Відповідальний за випуск: Зайченко Н. Я.
29.12.2025**